

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет іноземних мов
Кафедра німецької філології

"Затверджено"

на засіданні кафедри німецької філології
факультету іноземних мов
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 9 від 28 червня 2019 р.)

Завідувач кафедри
проф. Б. В. Максимчук

Силabus з навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ МОВИ

Освітньо-професійна програма
«Німецька і англійська мови та літератури»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.04 Германські мови та літератури (переклад включно)

Львів – 2019 рік

Назва курсу	Історія мови
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, вул. Університетська, 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет іноземних мов, кафедра німецької філології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 03 Гуманітарні науки Спеціальність 035 Філологія Спеціалізація 035.04 Германські мови та літератури (переклад включно)

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ КУРСУ

Прізвище, ім'я, по батькові	Максимчук Богдан Васильович
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Вчене звання	професор
Посада	завідувач кафедри німецької філології Львівського національного університет імені І. Франка
Місце роботи	Львівський національний університет імені І. Франка, кафедра німецької філології
Електронна адреса	Bohdan.Maksymchuk@lnu.edu.ua
Сторінка викладача	http://lingua.lnu.edu.ua/employee/maksymchuk-bohdan-vasylovych
Прізвище, ім'я, по батькові	Захаров Юрій Миколайович
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Вчене звання	—
Посада	доцент кафедри німецької філології Львівського національного університет імені І. Франка
Місце роботи	Львівський національний університет імені І. Франка, кафедра німецької філології
Електронна адреса	Yuriy.Zakharov@lnu.edu.ua
Сторінка викладача	http://lingua.lnu.edu.ua/employee/zaharov-yurij-mykolajovych

КОНСУЛЬТАЦІЙ

Час	Щовівторка, 15.00-16.00
Місце	Львівський національний університет імені І. Франка, кафедра німецької філології (м. Львів, вул. Університетська, 1, каб. 427)

ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Сторінка курсу	http://lingua.lnu.edu.ua/course/istoriya-nimetskoji-movy
Анотація курсу	Дисципліна «Історія німецької мови» є нормативною дисципліною зі спеціальності 035 Філологія для освітньої

		програми ОС «бакалавр», яка викладається в 5 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Інформація дисципліну	про	Курс розроблено таким чином, аби надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для фундаментальної філологічної освіти в галузі германістики. Відтак у курсі висвітлено лінгвістичні процеси та явища, які визначили розвиток німецької мови, починаючи від виникнення західногерманських мовних особливостей і до формування німецької мовної спільноти на основі територіальних діалектів у давньоверхньонімецький період 750-1050 років. У курсі представлено концепції, які пояснюють закономірності та особливості розвитку німецької мови, та надано інструментарій для аналізу історичних трансформативних процесів на різних мовних рівнях.
Мета та цілі курсу		Метою курсу є поглиблення знань студентів щодо причин, видів, систематики мовних змін. Курс спрямований на засвоєння студентами характеристик фонетичної, морфологічної, синтаксичної, лексичної структури німецької мови у найдавніший період її існування з позицій історично-порівняльного методу в мовознавстві та з проекцією на будову сучасної німецької мови.
Література для вивчення дисципліни		<p style="text-align: center;">Основна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Задорожний Б.М. Историческая фонетика и морфология немецкого языка / Богдан Михайлович Задорожный. – Львов : Изд. при Львов. гос. ун., 1987. – 304 с. 2. Левицький В.В. Исторія німецької мови. Посібник для студентів ВНЗ / Віктор Васильович Левицький, Гайнц-Дітер Поль. – Вінниця : Нова книга, 2010. – 256 с. 3. Максимчук Б.В. Исторія німецької мови: практичний курс / Богдан Максимчук, Наталія Петрашук.. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 279 с. 4. Москальская О.И. История немецкого языка : Учебник для ин-тов и фак. иност. яз. – 2-е изд., испр. / Ольга Ивановна Москальская. – М. : Высш. шк., 1985. – 280 с. 5. Braune W. Althochdeutsche Grammatik. – 14. Aufl. / von Wilhelm Braune. Bearb. von Hans Eggers. – Tübingen : Max Niemeyer, 1987. – 358 S. <p style="text-align: center;">Додаткова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бублик В.Н. Исторія німецької мови. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Василь Назарович Бублик. – Вінниця : Нова книга, 2004. – 272 с. 2. Левицький В.В. Основи германістики / Віктор Васильович Левицький. – Вінниця : Нова книга, 2006. – 528 с. 3. Чемоданов Н.С. Хрестоматия немецкого языка / Н. С. Чемоданов. – М., 1978. 4. Ernst P. Deutsche Sprachgeschichte. Eine Einführung in die diachrone Sprachwissenschaft / von Peter Ernst. – Wien : WUV, 2005. – 254 S.

	<p>5. Paul H.. Mittelhochdeutsche Grammatik. – 23. Aufl. / von Hermann Paul, neu bearb. von Peter Wiehl und Siegfried Grosse. – Tübingen : Max Niemeyer, 1989. – 645 S.</p> <p>6. Stedje A. Deutsche Sprache gestern und heute: Einführung in die Sprachgeschichte und Sprachkunde / von Astrid Stedje . – München : Fink, 1996. – 223 S.</p>
	<i>Інтернет-ресурси</i>
	<p>1. Матеріали з дvn. граматики та дvn. тексти https://www.sprachwissenschaft.uni-jena.de/germsprach_multimedia/Downloads/Aehnlich/Handout_Historische+Grammatik_Aehnlich.pdf</p> <p>2. Давньоверхніонімецько – нововерхніонімецький словник http://www.koeblergerhard.de/ahdwblin.html</p>
Тривалість курсу	Один семестр (V)
Обсяг курсу	Загальна кількість годин – 90. 32 годин аудиторних занять. З них 20 годин лекцій, 12 годин практичних занять та 58 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - методи історичного дослідження мови; - характерні риси давньонімецьких територіальних діалектів; - писемні пам'ятки давньоверхніонімецького періоду; - фактори та закономірності еволюційних процесів на різних рівнях мови; - давньоверхніонімецькі парадигми форм змінюваних частин мови; - тенденції розвитку лексичного складу та синтаксису німецької мови; <p>уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - простежити та пояснити еволюцію фонологічного та морфологічного складу верхніонімецьких діалектів у порівнянні зі звуковим інвентарем та морфологічною будовою праґерманської мови; - розрізняти давньонімецькі діалекти на основі особливостей їхніх звукових систем; - перекладати та проводити морфологічно-синтаксичний розбір давньоверхніонімецьких текстів; - співвідносити історичні факти та трансформації з характеристиками сучасної німецької мови.
Ключові слова	Історично-порівняльне мовознавство, давньоверхніонімецький період, територіальний діалект, писемна пам'ятка, еволюційний процес у мові, звукова система, морфологічна структура, синтаксис, словотвір.
Формат курсу	Очний
Теми	див. СХЕМА КУРСУ

Підсумковий контроль	Усний іспит
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін “Вступ до спеціальності”, “Лексикологія”, “Лінгвокраїнознавство”, з області практичної та теоретичної фонетики та граматики німецької мови.
Форми організації навчання	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання, консультації, тестування, іспит.
Методи навчання	Лекції, дискусія, аналітично-синтетичний метод, репродуктивний метод.
Необхідне обладнання	Магнітно-маркерна дошка, ноутбук, проектор.

ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів, які отримують студенти	Аудиторна робота – 10 балів (2x5) Самостійна робота – 10 балів (2x5) Модульні контрольні роботи – 30 балів (2x15) Виконання екзаменаційних завдань – 50 балів. Підсумкова максимальна кількість балів – 100.
Критерії оцінювання	<p>Оцінювання аудиторної роботи (0 – 10 балів) студентів враховує успішність опрацювання теоретичних питань, базової та допоміжної літератури до змістових модулів лекційного курсу, якість виконання практичних та індивідуальних завдань до змістових модулів навчальної дисципліни.</p> <p>Оцінювання самостійної роботи студентів (0-10 балів) враховує якість та обсяг опрацювання теоретичних питань та практичних завдань до окремих тем змістових модулів навчальної дисципліни.</p> <p>Оцінювання письмових модульних робіт (0-30 балів) враховує рівень сформованості знань та вмінь з навчальної дисципліни.</p> <p>Оцінювання на усному екзамені:</p> <p>1 теоретичне питання (макс. 25 балів) + 1 практичне завдання (макс. 25 балів).</p> <p>Критерії оцінювання теоретичного питання (25 балів):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ відповідність змісту, чітке визначення основних проблем 0 - 5 ▪ повнота і ґрунтовність викладу, обізнаність з теоретичною базою 0 - 5 ▪ логіка викладу 0 - 5 ▪ термінологічна коректність 0 - 5 ▪ мовна коректність 0 - 5 <p>Критерії оцінювання практичного завдання (25 балів):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ точність виконання практичного завдання 0 - 5 ▪ здатність до обґрунтування 0 - 5 ▪ доказовість 0-5 ▪ термінологічна коректність 0 – 5 ▪ мовна коректність 0 – 5
Політика виставлення балів	Крім перерахованих вище видів навчальної діяльності при підсумковому оцінюванні враховується також присутність на заняттях, запізнення, активність студента під час

	практичного заняття. Недопустимим є користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням. Також неприйнятним є списування, plagiat, несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.			
Шкала оцінювання: національна та ECTS		Kількість балів	Oцінка ECTS	Визначення
		100 - 90	A	Відмінно
		89 - 81	B	Добре
		80 - 71	C	Добре
		70 - 61	D	Задовільно
		60 - 51	E	Задовільно
		21 - 50	FX	Незадовільно
		0 - 20	F	Незадовільно
Студентам на замітку	<p>Академічна добросердість. Індивідуальні завдання студентів мають бути оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів є прикладом академічної недобросердісті. Виявлення її ознак в письмовій роботі студента є підставою для її незараахування викладачем, незалежно від масштабів plagiatу чи обману.</p> <p>Відвідування заняття є важливою складовою навчання. Всі студенти повинні відвідувати усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Література, яка надається викладачем, використовується студентами виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Також вітається використання студентами іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Жодні форми порушення академічної добросердісті не толеруються.</p>			
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.			

ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Закресліть правильну відповідь (лише одна відповідь є правильною).

I. Welche Aussage ist richtig?

1. Die ahd. Monophthongierung trat in allen Positionen ein; die ahd. Diphthongierung erfolgte stellungsbedingt.
2. Die ahd. Diphthongierung trat in allen Positionen ein; die ahd. Monophthongierung erfolgte stellungsbedingt.
3. Sowohl die ahd. Monophthongierung als auch die ahd. Diphthongierung traten stellungsbedingt ein.
4. Sowohl die ahd. Monophthongierung als auch die ahd. Diphthongierung traten in allen Positionen ein.

II. Woraus entstehen durch die 2. Lautverschiebung im Ahd. Spiranten?

1. Aus vorahd. Tenues
2. Aus vorahd. Medien
3. Aus vorahd. Frikativen
4. Aus vorahd. Tenues und Medien

III. Die i-Deklination der Substantive im Ahd. umfasst

1. alle drei Geschlechter
2. Maskulina und Neutra
3. Neutra und Feminina
4. Feminina und Maskulina
5. Feminina
6. Maskulina

IV. In welchem Fall liegt der primäre (ahd., palatale) Umlaut vor?

1. got. *jēr* – ahd. *jār* ‘Jahr’
2. wgerm. **batizo* > ahd. *bēzziro* ‘besser’
3. got. *maiza* – ahd. *mēro* ‘mehr’
4. germ. **wiraz* > ahd. *wēr* ‘Mann’

V. Die ahd. Diphthongierung erfuhren folgende lange Monophthonge:

1. ū und ē²
2. ā und ē¹
3. ē² und ō
4. ō und ū

VI. Das ahd. Verb *wahsan* (mit den Stammformen *wuohs*, *wuohsum*, *giwahsan*) gehört zur

1. 1. Ablautreihe
2. 2. Ablautreihe
3. 3. Ablautreihe
4. 4. Ablautreihe
5. 5. Ablautreihe
6. 6. Ablautreihe
7. 7. Ablautreihe

2019/2020 н.р., семестр 5

СХЕМА КУРСУ

Тиждень /Дата	Тема, план, тези	Форма діяльності	Література	Завдання, год.	Термін виконання
	Змістовий модуль 1. Методи дослідження та періодизація історії німецької мови.				
2.09-6.09	Методи дослідження мовних змін. Фактори і типи мовних змін. Двн. діалекти, їхні спільні та відмінні риси. Розвиток писемності.	Лекція	Основна: 4, с. 8-23, 55-62. Додаткова: 4, с. 15-37; 5, с. 41-45.	Опрацювання теоретичної літератури. Засвоєння матеріалу на модульний письмовій роботі та іспиті. (6 год.)	До 15.10. та до дати екзамена
	Змістовий модуль 2. Фонологія давньоверхньонімецької мови.				
9.09-13.09	Основні риси системи голосних двн. мови у порівнянні з голосними германської прамови. Система довгих голосних. Система коротких голосних. Дифтонги.	Лекція	Основна: 3, с. 7-10; 5, с. 25-52.	Опрацювання теоретичної літератури, вивчення інвентаря фонем, виконання практичних завдань з посібника 3 (див. список основної літератури). Контроль на практичному занятті, модульний письмовій роботі та на іспиті. (3 год.)	До 23.09.2019
16.09-20.09	Основні риси системи голосних двн. мови у порівнянні з голосними германської прамови. Процесиモノфтонізації та дифтонізації. Чергування голосних у двн. мові: апфонія (аблаут), метафонія (умлаут),	Лекція	Основна: 3, с. 7-10; 5, с. 53-58. Додаткова: 5, с. 60-64.	Опрацювання теоретичної літератури, вивчення інвентаря фонем, виконання практичних завдань з посібника 3 (див. список основної літератури). Контроль на практичному	До 23.09.2019

	Фрактура (переломлення). Голосні в ненаголошених складах.		занятті, модульний письмовий роботи та на іспиті. (3 год.)	
23.09-27.09	Фактори, типи, комбінаторика фонетичних змін. Еволюція голосних у час західногерманської мовної єдності та у давн. період.	практичне заняття		
30.09-4.10	Явища та процеси у системі приголосних у давн. мові. Західногерманська (подвоєння). Друге пересування приголосних і його прояви у різних діалектах. Система давн. притолосних як результат другого пересування притолосних.	лекція	Основна: 3, с. 10-12; 5, с. 78-100.	Опрацювання теоретичної літератури, вивчення інвентаря фонем, виконання практичних завдань з посібника 3 (див. список основної літератури). Контроль на практичному занятті, модульний письмовий роботи та на іспиті. (4 год.)
7.10-11.10	Фактори, типи, комбінаторика фонетичних змін. Еволюція приголосних у час західногерманської мовної єдності та у давн. період.	практичне заняття		
	Змістовий модуль 3. Морфологія давньоверхньонімецької мови.			
14.10-18.10	Морфологічна структура іменника у давн. мові: граматичні категорії, морфологічна класифікація, типи відмін, характерні риси відмінювання. Морфологічні типи відмінювання займенників у давн. мові. Розвиток артиклія.	лекція	Основна: 2, с. 66-74, с. 79-85; 3, с. 13-21, с. 23-24.	Вивчення морфологічних класів та paradigm ейдміньювання, опрацювання практичних завдань з посібника 3 (див. список основної літератури). Контроль на практичному занятті та на іспиті. (10 год.)
21.10-25.10	Морфологічна структура іменників та займенників давньоверхньонімецький Відмінювання.	практичне заняття		
28.10-	Морфологія прикметника та лекція	Основна: 2, с. 74-	Вивчення типів та paradigm	до

1.11	прислівника у дн. мові. Типи відмін прикметника. Утворення ступенів порівняння прикметників і прислівників. Морфологія числовників дн. мови. Відмінювання числовників.	79, с. 85-87; 3, 21-22, 25-26.	відмінювання прикметників, спосіб утворення прислівників, типів та правил відмінювання числовників, виконання практичних завдань з посібника 3 (див. список основної літератури). Контроль на практичному занятті та на іспиті. (8 год.)	5.11.2019
4.11-8.11	Морфологічна структура прикметників, прислівників та числовників у давньоверхньонімецький період. Флексія прикметників та числовників.	практичне заняття		
11.11-15.11	Морфологія дієслова. Граматичні категорії дієслова і їх розряди. Категорія часу і її зв'язок з категорією виду. Розвиток аналітичних часових форм. Категорія способу. Іменні форми дієслова. Морфологічні типи дієслів. Сильна дієвідміна.	лекція	Основна: 2, с. 87-95; 3, с. 26-30; 5, с. 252-288.	Вивчення класів дієслів, правил парадигм відмінювання, виконання практичних завдань з посібника 3 (див. список основної літератури). Контроль на практичному занятті, модульний письмовий роботи та на іспиті. (6 год.)
18.11-22.11	Морфологія дієслова. Слабка дієвідміна. Відмінювання сильних та слабких дієслів у теперішньому та минулому часі. Неправильні дієслова. Претерито-презентні дієслова, їх етимологія та відмінювання.	лекція	Основна: 2, с. 95-107; 3, с. 26-30; 5, с. 288-308.	Вивчення класів дієслів, правил парадигм відмінювання, виконання практичних завдань з посібника 3 (див. список основної літератури). Контроль на практичному занятті, модульний письмовий роботи та на іспиті. (6 год.)
25.11-29.11	Морфологічна структура та флексія різних класів дієслів у давньоверхньонімецький період.	практичне заняття		
2.12-6.12	Морфологічна структура та флексія різних класів дієслів у	практичне заняття		

	давньоверхньонімецький період.		
	Змістовий модуль 4. Словотвір та синтаксис давньоверхньонімецької мови.		
9.12-13.12	Будова речення у двн. мові.	Лекція	Основна: 2, с. 120-140; 3, с. 31-37. 3 (див. список основної літератури). засвоєння на іспиті. (6 год.)
16.12-20.12	Словотвір та лексичний склад дvn. мови.	Лекція	Основна: 2, с. 117-134; 3, с. 38-40; 4, с. 75-83 3 (див. список основної літератури). засвоєння на іспиті. (6 год.)